

Een leven van verlies en groei

Venlo is nu niet direct een plaats die geassocieerd wordt met de marine. In een rustige wijk aldaar woont Anja Witteman¹. Haar man Robin werkte in Valkenburg als sergeant majoor bij de Orions, maar drie jaar geleden overleed hij plotseling aan kanker. We zitten bij de vijver in de prachtig aangelegde tuin. De urn staat aan de overkant tussen de oeverplanten. Die hoort daar. Zeker ook, omdat Robin de vijver zelf heeft ontworpen en aangelegd. “Zijn overlijden kwam zo onverwacht. Mijn hele wereld stortte in. We kenden elkaar nog maar zo kort en hielden zielsveel van elkaar. Zonder al die lieve mensen om mij heen had ik helemaal geen houvast gehad, maar toch leer je langzamerhand dat je er zélf doorheen moet”.

Sinds enkele maanden is Anja iedere maandag gastvrouw in het Toon Hermans Huis in Venlo. 'Een inloophuis voor mensen met kanker en hun naasten', staat er openhartig op de voorkant van de folder. “We bieden mensen vooral de ruimte om hun verhaal te kunnen doen en ik weet uit eigen ervaring hoe belangrijk dat is”.

De bloemenzaak.

Voortdurend kabbelt het water door de beek de vijver in. We kijken naar de mussen en merels die in de hete middagzon het water weten te vinden en een bad nemen aan de vijverrand. Tussen de waterlelies zie je talloze vissen in de diepte zwemmen. “Als verdriet zó hevig is heb je de natuurlijke neiging om die uit de weg te gaan. Maar dat kan niet. Iedere keer zak je weg in een moeras en iedere keer moet je weer omhoog komen, anders verdrink je. Dat kost zoveel energie en put je uit”.

Met nu nóg verbazing in haar stem vertelt Anja over hun eerste ontmoeting. “Ik werkte in de bloemenzaak en Robin was (zo vertelde hij later) al verschillende keren schoorvoetend voorbij de winkel gelopen. En opeens stond hij daar voor me en zei zomaar: 'kunnen we een keer samen gaan eten?' Het paste helemaal niet bij mijn karakter om mijn telefoonnummer te geven aan een 'vreemde'. Die avond belde hij gelijk. We bleken vroeger als kind bij elkaar in de buurt te hebben gewoond. Later had hij een poesje een oogje op mij gehad. Maar ja, Robin ging op z'n zestiende naar de marine ... De eerste weken hebben we gepraat en gepraat. We hadden alle twee behoorlijk wat mee-

¹ Op privacy-redenen zijn de namen

geanonimiseerd

gemaakt in ons leven. En het klikte zo geweldig. Die verliefdheid is anders dan wanneer je achttien bent. Het was allemaal zo behoedzaam en bewust, met volle aandacht voor elkaar. Robin was iemand die me het gevoel gaf, dat ik mezelf mocht zijn en we accepteerden elkaar alsof we elkaar al jaren kenden. Onze prille relatie was voor ons een bevrijding en we hielden zielsveel van elkaar. We hadden beiden twee kinderen en ook dat klikte goed en als er al problemen waren dan konden we die bespreken. 'We springen samen in het diepe en houden elkaars hand vast', hebben we toen tegen elkaar gezegd. Op 16 mei 1997 trouwden we met elkaar”.

Een kwestie van dagen.

Robin ging dagelijks vanuit Venlo naar Valkenburg. 's Morgens om vier uur ging de wekker. Dat had hij er graag voor over om ook 's avonds met elkaar en de kinderen te kunnen zijn.

Op tweede Pinksterdag van 1998 klaagde Robin over pijn in zijn nek. Hij was altijd kerngezond, voelde zich fit en werd bovendien jaarlijks gekeurd door de marine omdat hij veel op de Orions vloog. De volgende ochtend zou hij vroeg met de auto naar Valkenburg moeten. “Dat leek ons niet verstandig. We maakten dus eerst maar een afspraak met mijn

huisarts hier in Venlo. Maar die vertrouwde de klachten niet. Toch maar even langs het ziekenhuis. Toen ging alles eigenlijk zo snel: Het zat echt niet goed en het zou een kwestie van dagen zijn.... Als ik er op terugkijk ben ik eigenlijk nog verwonderd hoe rustig we waren. Robin wilde thuis sterven; bij elkaar zijn, zolang als ons gegeven was. Die laatste paar dagen samen zijn de meest intense van mijn leven geweest. Nog steeds lijkt het een vreemde droom: de sfeer was een mengeling van een onontkoombaar noodlot maar was ook (op de één of andere manier) sereen. Diezelfde week, op zaterdagochtend, zaten we hier bij de vijver en raakte Robin een poosje buiten bewustzijn. Hij is toen door ambulance-personeel naar bed gebracht, hier in de woonkamer. Daarna was de sfeer anders; Robin was anders. De beste woorden die ik hiervoor kan vinden is, dat hij zich had overgegeven. Alsof zijn geest een poosje was weggeweest en hij iets had meegemaakt wat wij niet kunnen bevatten. 'Ik kon weer ademen en het was daar zo mooi en rustig; had ik er maar kunnen blijven', vertelde Robin later. Pas daarna kon hij accepteren, denk ik. Voor mij is 'overgave' een veel mooier begrip dan 'acceptatie'. Je geeft je over aan iets dat ruimer en veelomvattender is dan jezelf bent. Hij was zo rustig die laatste twee

dagen. 'Als jij je overgeeft, dan mag ik je niet tegenhouden', heb ik toen niet zozeer gedacht maar gedaan. Die bijna serene sfeer van overgave was toen heel bijzonder. In die laatste uren hebben we weinig gesproken. Woorden zijn niet meer nodig. Eigenlijk ben ik nooit zo dichtbij een mens geweest als toen. Robin is mooi gestorven. Later heb ik daar vaak over nagedacht...”.

De bomen en de wind.

“Maar mijn verdriet kwam later; pijn in alle hoeken van mijn ziel. Accepteren was onmogelijk voor mij. Ik was radeloos en vooral machteloos. Het gevoel van leegte was verpletterend. Als de liefde zó diep is, dan is de pijn eveneens zo diep. In plaats van 'fijn samen oud worden', zit je alleen. Waarom, waarom? Het is oneerlijk en het kan niet waar zijn. Alles is plotseling anders: de wereld om mij heen, maar vooral ik zelf. Iedere keer het gevoel dat hij zo weer zou binnenstappen, maar ook iedere keer het wrede besef dat dat niet waar kon zijn. Ik voelde me verscheurd, een deel van mijzelf was verdwenen. En telkens als ik dacht dat het iets beter ging dan viel ik weer eindeloos diep in een gat. Ik liep vaak urenlang door de bossen van het landgoed De Hamert met mijn hond Ashley. De bomen en de wind als stille getuigen.

Er waren zoveel lieve mensen om mij heen – nog steeds ben ik daar dankbaar voor – maar het was mijn gevoel en mijn gevecht; niemand kan dat van je overnemen. Heel, heel langzamerhand leerde ik me niet te verzetten tegen mijn verdriet en besefte ik dat ik er dwars doorheen moest gaan”.

Loslaten.

“Soms mijmer ik wel eens als ik kijk naar mijn spiegelbeeld in het water van de vijver. 'Wat is er veel gebeurd in mijn leven in de laatste tien jaar', denk ik dan. Oneindig mooie momenten, maar ook veel verschrikkelijke dingen. Het leven ontvouwt zich zoals het gebeurt; met vreugde, pijn en verbijstering. Heel af en toe realiseer ik me dat pijn je ook rijker kan maken. Ik ben in wezen dezelfde Anja gebleven maar toch ook anders: completer wellicht, met veel meer ervaringen, zoals een edelsteen met veel facetten meer glinstert. Maar op 'het waarom' zal ik in dit leven geen antwoord krijgen. Misschien is het wel het geheim van ons leven op deze aarde om te leren je over te geven aan die bedoeling die we niet kunnen begrijpen.

Ik ben niet meer bang voor de dood; er is een grotere realiteit die onze bestemming is. Misschien dat Robin dat inzicht kreeg toen hij een glimp kreeg van 'de andere kant'. Ik verlang

dagelijks naar hem, maar weet dat ik hem moet loslaten. Hij moet verder en ik moet verder. Maar ik weet ook zeker dat hij er zal zijn als mijn moment daar is om me over te geven. Ja... ik ben wel beschouwerder geworden en ik heb meer diepte in mijn voelen en denken gekregen. Soms kan ik weer even genieten van het leven. Wel op een andere manier, maar af en toe is er weer vreugde. Maar soms ook kan die vreugde zomaar omslaan in pijn als het gevoel erbij komt van 'konden we hier maar samen van genieten'. Je mist tenslotte iets essentieels dat nooit meer te vervangen is.

Toon Hermans Huis.

“Als gastvrouw in het Toon Hermans Huis mag ik soms even bij mensen zijn die hún pijn en verdriet zijn tegengekomen in het leven. Ik weet een beetje wat ze meemaken. Gek eigenlijk, als Robin niet gestorven was had ik niet kunnen doen wat ik nu doe. Ik kán dat nu doen; alsof mijn ervaringen niet voor niets zijn geweest. Daar ben ik blij om maar ook dankbaar voor. We bieden mensen vooral de ruimte om hun verhaal te kunnen doen en ik weet uit eigen ervaring hoe belangrijk dat is.”

Drs. Peter Kortekaas.

De3weg, geestelijke begeleiding
(artikel is eerder gepubliceerd in het blad 'In de peiling' van de Geestelijke

verzorging bij de Koninklijke Marine).

Auteur: Peter Kortekaas